

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicorum, Et Aliorum
Ecclesiasticorum Speculum**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

Quæ olim Canonicis disciplina adhiberi soleat. cap.xxvi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

in quidem virga illum percutes; animam verò illius à morte liberabis. Ipsa disciplina apud eos, qui rectè iudicant, multà preferenda est pecunià. Quam obrem dicit Salom^a: Accipite disciplinam, & non argentum; vt in tempore tribulationis vel corpore laborante, vel rei domestica incommodis superuenientibus, nunquam de Deo malè cogites aut sentias, sed multa patientia, eius plagas ob ea, quæ admisisti, castigans, & admonitus suscipias.

Quæ olim Canonicis disciplina adhiberi soleat.

CAP. XXVI.

Dum Canonici ecclesiarum tam cathedralium, quàm collegiatarum adhuc in claustris vitam communem ducerent, in cōcilio Aquisgranensi sub Ludouico Pio Imperatore primo^b, hæc erat illa disciplina, & correptionis præscripta regula:

Quamquam contemptores canonicarum, institutionum episcopali præcipuè iudicio plectendi sunt, quæ pena, vt ait B. Augustinus, in ecclesia nulla maior esse potest, demonstrandum tamen est, qualem ceteri Prælati, qui illis dignitate inferiores esse noscuntur, in locis sibi commissis, vbi canonicè viuunt, erga subiectos quosq. delinquentes, & ea, quæ propriè ad eorū propositum pertinet, obseruare nolentes, adhibere debeant correptionis modū. Sed quia omnis ætas vel vnusquisq. intelligentiæ capacitas, proprias debet habere mēsuras,

& iuxta modum culparum, mēsuram extendenda est correptionis: & hæc omnia iure pendent in Prælatorum iudicio, quo & discretissimè temperanda sunt; necesse est, vt eidem Prælati circa delinquentes medici peritissimi imitentur factum, scilicet vt adhibita magnæ discipline cura quod cuique congruat, quòdyc conueniat, adhibeant. Hoc summopere perpendentes, vt iuxta quantitatem vulnerum exhibeant fomenta curamque, quatenus nec alteri suggerant, quod nocet, nec alteri subtrahant, quod iuuat. Omissis igitur istis, quorum ætati delinquenti parcendum non est, sed potius iuxta Salomonem^c, eorum latera ne inuoluescant, virgis assiduè tondenda sunt: qualiter erga ceteros delinquentes iuxta auctoritatem diuinam,

Ggg ij & fan-

*Disciplinamul
ta pecunia
preferenda est;
a Proverb. 8.*

b cap. 134.

*Regula disci-
pline & corre-
ptionis olim
præscripta Ca-
nonicis.*

*Iuxta modum
culparum ex-
tendenda est
mēsuram corre-
ptionis.*

*c Proverb. 10.
13. 21. & 23.
Eccles. 30.
Puero delin-
quenti parcen-
dum non est.
Hæc correptionis
regula vn-
de desumpta sit.*

& sanctorum patrum exempla & traditionesque illi oporteat, strictim breuiterque ostendatur.

Si quis frater in cōgregatione canonica cōtinuus, horas canonicas frequentare neglexerit, ecclesiamque non religiose, sed pompaticè vel incompōsite intrerit, & opus Dei negligenter executus fuerit, ad oblationem venire distulerit, obedientiam à magistris iniunctam agere recusauerit, in legendo, vel cantando, vel in cæteris ecclesiasticis disciplinis iuxta vniuersiudium non exhibuerit, ad missam non necessariè delicti vitio tardè occurrerit; è claustris sine licentia egressus, per licentiam verò egressus, extra constitutum limitum citum moras fecerit; in plateas ire, aut in bimis tentauerit; in dormitorio aliquid indecens aut indecentum verbis, aut actibus perpetraverit; aliquid in dormitorio cum cæteris, abiq. causa inuitatè delicti præsumpserit; fratribus charitatis officio obtemperare seruiè neglexerit; discordiam, quam (dicitur) scriptura Dei anima detestatur, inter fratres (temerariè) & huic institutioni contumax, aut superbus, aut murmurans, seu in aliquo contrariè extiterit, huiusmodi agere tentauerit; hic primò secundò Domini præceptum, non solum semel, aut secundo tertio, quinimo crebrius admoneatur. Et si his admonitionibus non cesserit, publica obiurgatione contumetur. Quod si & his reuultus fuerit, cæteris sibi alienis interdictis, pane tantum usque ad dignam satisfactionem vtatur, & aqua. Si verò nec sic se correxerit, seoretur à mensa, & à societate fratrum in choro plectum remoueat, & seorsum in loco humiliori negligenter à prælatis constituto stare cogatur, vt in rubore sequestrationis emendetur. Deinde si his rebus correptus incorrigibilis extiterit, & aetas permitteat, quia, iuxta Salomonè, stultus verbis non corrigi, congrua ei verberum adhibeatur castigatio, quæ potest filius verberetur, quatenus secundum B. Gregorij sententiam, qui iubentis verba non audiunt, verberibus admoneantur, vt ad bona desideria poenæ trahantur præmia non inuitant.

Cæterum si talis fuerit, quem aut atas, aut poenæ

a *Proverb. 6.*

Pœna aduersus supra posita peccata.

b *Proverb. 18.*

19. Olim Canonici etiam verberibus castigabantur.

personæ verberari non fuerit, publica obiurgatione, & reuincionum continua afflictione, & sequestrationis rubore huiusmodi corripatur, vsque dum digna pœnitentiae satisfactione veniam consequatur. Si vero vterque, & qui flagellatur, & quem flagellari atas aut qualitas personæ prohibet, adhuc incorrigibiles extiterint, si locus intra claustra Canonicorum, sicut multis in locis noscitur esse, quò ad tempus retrudentur, & secundum modum culpæ castigentur, vt iuxta Apostolum * traditi satanæ in interitum carnis, spiritus saluus sit in die Domini. Quod si etiam tot saluberrimis admonitionibus, & castigationibus necdum paruerint, fac eis ab omni congregatione communis oratio, vt à Domino sanentur.

Postremò si inemendabiles, & incorrigibiles apparuerint, ne per plures eorum ira serpent contagia, necesse est, vt à cæterorum societate (vt potè oues moribundæ) secreti ante præsentiam deducantur Episcopi, vt ab eo canonica auctoritate publicè damnentur.

Si verò quis in collegio Canonicorum culpam criminalem admiserit, huic nulla est danda dilatio, quin aut sponte pœnitentiã pro admissio crimine gerat; aut si id agere resolutauerit, eorundem Episcopo deducatur, vt ab eo publica mulctetur pœnitentiã. Meminisse enim oportet rectores, quia columba est in diuinis scripturis ^b Ecclesia appellata, quæ non vnguibus lacerat, sed alis piè percutit. Vnde etiam illis summo opere obseruandũ est, vt sicut præmissum est, iuxta modum culparum, perlocarum, atque ætatum, omnino ipsa temperata sit correctio, vt nec vitium desidiæ inoleseat; nec correctio mansuetudinis modum excedat; ne, vt B. Maximius ait, aut solutior leuitas conuiuentiam præbeat peccanti, aut immoderata seueritas à lapsu non reuocet delinquentem. Sed & hoc illis nihilominus cauendum est, ne errata delinquentium alicuius rei liuore feriant, sed potius, vt ait B. Augustinus, sint criminum persecutores, & hominum liberatores. Oderint vitia, diligant homines. Oderint quod instinctu diaboli ingestum est, diligant, quod Dei bonitate creatum est. Teneant in manu baculum, & virgam; baculum videlicet, quo

Ggg iij alio.

Aliap. d. qualitate personæ pœna.

Qui in carcere detrudendi excludendi sunt

In claustris Canonicorum carcer esse debet.

a 1. Corinth. 5.

Pro incorrigibilibus orandum est.

Canonici incorrigibiles olim tradebantur Episcopo publicè damnandi.

Canonici ob crimen commissum quomodo puniri olim solent.

b Cantic. 6.

Temperata sit correctio.

Qualis Prælatorum in correctione debeat esse affectus ex intentione.

Quales erga delinquentes alij fratres se gerere debeant.

aliorum virium imbecillitates spiritualiter sustinentur virgam verò, qua vitia delinquentium zelo rebus feriant. Delinquentibus interea, & excommunicatis fratribus, nequaquam debent ceteri fratres, aut eos suis adulationibus decipere, aut coram ea defendere, sed potius opem ferre, vt acquiritis contra districtè corrigantur.

D. Basilij animaduersiones aduersus Canonicos delinquentes. CAP. XXVII.

Canonici olim psalmos memorie mandare debebant.

SI quis integra corporis valetudine oratione, re, aut psalmos memorie mandare negligenter excusans excusationes in peccatis, hic à reliquorum confortio segregator, aut hebdomadâ vnam secat.

Contra correptionem non admittentem poena.

Si quis de errato aliquo adhibita charitate conuenitur, & correptionem non admittat, summa cum solitudine obsecrans, ac propter ea, quæ deliquit ipsi sibi postulans, hic quoque hebdomadâ vnam à reliquorum societate excluditor.

Negligentia fratrem corrumpere poena.

Si quis alicuius alicui peccati conscius fuerit, neque illum correxerit, aut pacificè, & adhibita Charitate corripuerit, sed cum perturbatione alicuius deluti fratrem potius triumphans, quàm causam moribus studens; hic quoque vna cum eo, qui de peccato castigatus hebdomadas duas à reliquorum confortio abeigitor, quia vt inimicus, non autem vt frater conuenitur.

Confratri inobediens poena.

Si quis quæ facere possit à fratre iustus contumaciter se, aut contumaciter gerat, neque adhibita omni respectu in Christo, læticia, obtemperet, tanquam quæ fidens in suo abundet sensu similiter hebdomadâ vnam segregator.

Iurantis poena. Vaniloqui poena.

Si quis præter etiam & non, iurandam dicit, & ipse hebdomadâ vnam segregator. Si quis futiliter garrat, aut in sermone facit, confectetur, neque adhibito timore, ac tremore doctrinæ B. Apostoli & euangeliorum conferuet, nihilominus hic etiam hebdomadâ vnam segregator.

Delictum confratri primò dissimulatis et postea approbantis poena.

Si quis fratri alicui peccati alicuius conscius fuerit & id dissimulauerit, postea autem approbantis deluti traducendi causa; similiter hic quoque tanquam